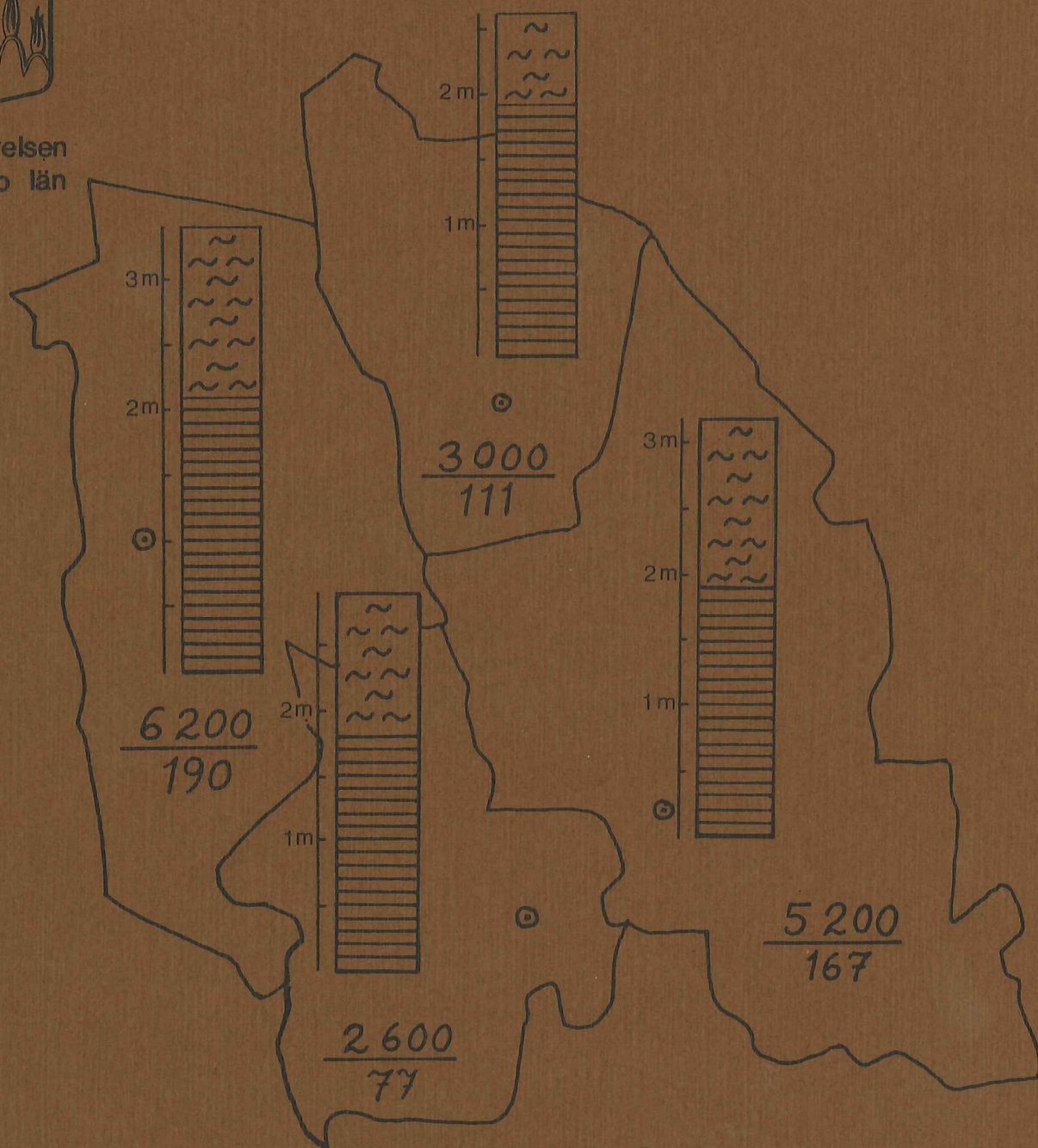

Länsstyrelsen
i Örebro län

TORVMARKSINVENTERING

Norra delen av Örebro län

Nora kommun

Innehållsförteckning

	<u>Sid</u>
1 Inledning	1
2 Sammanfattning	2
3 Allmän del	4
4 Genomförande	5
4.1 kartinventering och arkivgenomgång	5
4.2 flygbildstolkning	6
4.3 fältinventering etapp 1	7
4.4 fältinventering etapp 2	8
5 Resultat Nora kommun	9
5.1 resultat av kart- och flyg- bildstolkning	10
5.2 resultat av fältinventering etapp 1	16
5.3 resultat av fältinventering etapp 2	30
6 Tidigare undersökningar	33
7 Fortsatta undersökningar	34
Bil 1 Karta över undersökta myrar	
Bil 2 Analysresultat av ask- och vattenhalter	
Bil 3 Skisser av flygbildstolkade myrar	

Omslaget: Staplarna visar medeldjupet av de myrar som fältinventerats, den övre delen av staplarna visar medelmäktigheten av det låghumifierade ytskiktet. Siffrorna anger den sammanlagda torvmarkens areal i täljaren och antalet myrar >10 ha i nämnaren.

1. Inledning

Svenska Torv AB har fått i uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län att undersöka förutsättningarna för torvtäktsverksamhet i länets norra del. Inventeringen omfattar kommunerna Nora, Hällefors, Ljusnarsberg och Lindesberg. Medan tidigare inventeringar i första hand berört myrar större än 50 ha, var målet denna gång att undersöka myrar ner till storleksordningen 10 ha. Torvkväliteten i dessa mindre myrar är ofta bättre än i de stora objekten och med en utvecklad småskalig torvhantering kan dessa myrar tänkas vara av intresse för bränsleproduktion.

Vid arbetets planering har hänsyn tagits till naturvårdsintressena genom att objekt i skyddsklass I och II ej ingått i den fortsatta undersökningen.

Arbetet med inventeringen har utförts under tiden april-september 1983 med fältarbetet förlagt till fem veckor under juni och juli. Totalt har 55 myrar blivit undersökta i fält. För arbetet med kartinventering, flygbildstolkning och sammanställning svarar Eiler Jansson. Fältarbetet har utförts av Brittmarie och Eiler Jansson. Utförandet har skett i samråd med Göran Janzon och Håkan Tingstorp, Länsstyrelsen och Håkan Staffansson, Svenska Torv AB. Utredningsarbetet har bekostats av medel från anslaget C 3 Regionalpolitiskt stöd: Regionalt utvecklingsarbete.

2 Sammanfattning

Tabell 1 redovisar de torvmarksundersökningar som gjorts inom varje kommun. Tabell 2 visar storleksfördelning av de myrar som ingått i den grundläggande kartinventeringen.

Av tabell 2 framgår att torvmarker större än 50 ha i första hand förekommer i Hällefors och Lindesbergs kommuner. Genomsnittsarealen per myr är dock ungefär densamma i alla kommunerna, ca 30 ha.

Goda torvproduktionsområden med flera bra objekt inom samma område kan ej utskiljas på grundval av denna undersökning, därtill är spridningen alltför stor. Av översigtskartan (bil 1) framträder dock ett par områden med särskilt mycket torvmarker. Det ena ligger utmed Nittälven på gränsen mellan Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner, det andra området ligger öster om Lindesberg, i trakten av Grönbo. Myrarna i dessa områden har tidigare undersökts av SGU och Svenska Torv AB.

De myrar som framstår som mest intressanta av de nu undersökta är p g a sin storlek och spridning i första hand lämpade för en småskalig hantering. Dessa är:

11E NV, 7e	Myr V Tallkullen, nr 1 Hällefors kommun
12E SO, 0h	Långfallsmossen, nr 2 Hällefors kommun
11F NV, 8a	Orrbacksmossen, nr 1 Ljusnarsbergs kommun
12F SV, 0a	Myr Ö Ställberg, nr 2 Ljusnarsbergs kommun

Bland större objekt lämpade t ex för någon djupbrytningsmetod kan nämnas:

11F SO, 0h-i	Stormossen, nr 6 Lindesbergs kommun
11F SV, 0e	Myr V St Rumängen, nr 8 Lindesbergs kommun
12E SO, 1-2j	Stormossen, nr 3 Ljusnarsbergs kommun
10F NV, 8a	Långsmossen, nr 6 Nora kommun

Prover för ytterligare analyser erhålls genom Svenska Torv ABs försorg.

	Kartinv antal myrar	Flygbilds- tolkn antal myrar	Fältinv etapp 1 antal	Fältinv etapp 2 antal	Tidigare inv av Sv Torv AB	Tidigare inv av SGU	Tidigare inv av K-Konsult
Nora	77	43	11	1		13	
Hällefors	190	102	20	4		14	13
Ljusnarsberg	111	53	12	2		8	3
Lindesberg	167	66	11	2	11	31	
Summa	545	264	54	9	11	66	16

Tabell 1 Gjorda undersökningar

	10-15 ha	16-20 ha	21-30 ha	31-50 ha	51-100 ha	>100 ha	Summa	Total areal ha
Nora	14	16	19	21	5	2	77	2 600
	18	21	25	27	6	3	100	
Hällefors	24	77	37	30	14	8	190	6 200
	13	41	19	16	7	4	100	
Ljusnarsberg	30	33	17	21	9	1	111	3 000
	27	30	15	19	8	1	100	
Lindesberg	31	47	33	36	17	3	167	5 200
	18	28	20	22	10	2	100	

Tabell 2 Myrarnas areella fördelning

3 Allmän del

Begreppet myr omfattar alla typer av torvmarker. Myrarnas två huvudtyper är mossar och kärr.

En mosse kännetecknas av en välvd överyta. Är ytan allsidigt välvd kallas mossen koncentrisk, är ytan ensidigt välvd kallas den excentrisk. En mosse är huvudsakligen uppbyggd av dåligt nedbruten vitmosstorv, s k växttorv. Vegetationen består av vitmossor, ris och vissa halvgräs, främst tuvdu.

Överytan hos ett kärr är antingen plan eller sluttande beroende på underlaget. Torven är ofta väl nedbruten och består av starr- och trädrester. Vegetationen karaktäriseras av ett flertal arter gräs och halvgräs, främst starr, men även av en del örter. I ett fattigkärr växer vitmossor och vissa starrarter tillsammans.

Blandmyr kallas en myr där vissa delar är kärr och andra mosse, mosse-elementen kan t ex ligga som öar eller strängar i ett kärr.

Inom undersökningsområdet är de excentriska mossarna den kanske vanligaste myrtypen. Koncentriska mossar förekommer i den södra delen samt på större sedimentplan. Kärr av sluttande typ är vanliga på höjdområdena i norr.

4 Genomförande

Arbetet med undersökningen har skett i fyra omgångar:

- I kartinventering av samtliga myrar >10 ha, totalt 547 st
- II flygbildstolkning av tidigare ej undersökta myrar, totalt 264 st
- III fältinventering etapp 1, totalt 54 myrar
- IV fältinventering etapp 2, totalt 8 myrar

4.1 Kartinventering och arkivgenomgång

Som underlag vid kartinventeringen används Topografisk karta över Sverige. Namn och lägesangivelser av myrar hänför sig till denna karta.

Vid inventeringen antecknades samtliga myrar större än 10 ha. Förutom namn och storlek registrerades även form, dränerbarhet, tillgänglighet och ev ingrepp. Form, dränerbarhet och tillgänglighet bedömdes efter en fyrgradig skala där siffrorna betyder:

Form

1-väl sammanhållen, 2-sammanhållen, 3-flikig, 4-starkt flikig

Dränerbarhet

1-mycket god, 2-god, 3-dålig, 4-problematisk

Tillgänglighet

- 1- 0-15 km från närmaste centralort samt väg till myrkanten
- 2- 0-15 km från närmaste centralort, ej väg till myrkanten eller 15-30 km från närmaste centralort samt väg till myrkanten
- 3- 15-30 km från närmaste centralort, ej väg till myrkanten
- 4- >30 km från närmaste centralort eller mycket svår-tillgänglig

I samband med kartinventeringen gjordes en genomgång av myrar som tidigare blivit undersökta (se kap 6 Tidigare undersökningar). Vidare gjordes en genomgång av myrarnas skyddsvärde, detta skedde med hjälp av Länsstyrelsens undersökningar "Skyddsvärda myrar i Örebro län" och "Fågelmyrar i Örebro län" utgivna 1978 resp 1982. Några av områdets myrar finns omnämnda i Naturvårdsverkets rapport "Sveriges våtmarker" SNV, 1980.

Under arbetets gång har fortlöpande kontakter hållits med Göran Janzon vid Länsstyrelsens naturvårdsenhet.

4.2 Flygbildstolkning

Inför flygbildstolkningen skedde en gallring av materialet. Tidigare undersökta myrar där borrprotokoll finns redovisade har ej flygbildstolkats, ej heller myrar i naturskyddsklass I och II. De myrar som ligger inom ett skjutfält har ej tolkats, detta gäller ett antal myrar inom Nora kommun. Slutligen har ett antal myrar vars form är starkt flikig, alternativt flikig för myrar <20 ha, utelämnats.

Vid flygbildstolkningen bedömdes faktorerna myrtyp, skogstäckning, dikning och bottentopografi, en kort anmärkning gjordes angående myrtypen. Bedömningen skedde efter en fyrgradig skala:

Myrtyp

1-kärr, 2-blandmyr, 3-mosse med bred lagg, 4-mosse utan bred lagg

Skogstäckning

1-ingen, 2-gles, 3-halvtät, 4-tät

Dikning

1-helt dikad el täktad, 2-delvis dikad, 3-enstaka dike, 4-orörd

Bottentopografi

1-jämn, 2-någorlunda jämn, 3-ojämn, 4-småbruten

Härefter adderades poängen av samtliga faktorer från kartinventering och flygbildstolkning för varje myr som blivit flygbildstolkad. Poängtalet för myrtyp dubblerades p g a denna faktors stora betydelse.

Med dessa summor som grund var det möjligt att välja ut ett 50-tal myrar av de ca 270 som blivit flygbildstolkade. Vid urvalet eftersträvades en viss fördelning av myrarna på de olika kommunerna. Generellt kan sägas att poängsummor

<19	representerar	intressanta objekt
19-21	"	möjligen intressanta objekt
>21	"	ointressanta objekt

De utvalda myrarna uppritades på transparent plast (bilaga 3). Härvid gjordes en tolkning av viktiga myrelement som mosse, lagg, kärr, fastmatta o s v. Dränering och skogstäckning infördes liksom en bedömning av den ur djupsynpunkt brytvärda arealen. Till sist inprickades de punkter som skulle borraras under fältarbetet.

Dessa skisser har varit av stort värde vid fältarbetet för att erhålla den nödvändiga överblicken av myrelementens utbredning samt som hjälpmedel då det gällt att orientera sig på myren.

4.3 Fältinventering etapp 1

Vid inventeringen borrades 1-4 punkter per myr. Borringarna utfördes med en s k Ryssborr med 50 cm kanna. Myrtyp, vegetation och dränering beskrevs.

Vid borringarna gjordes kontinuerliga anteckningar om torvslag, humifieringsgrad, fiberinnehåll och blöthetsgrad. Nedanstående system följer i stort Heikurainen, 1973*.

Torvslag

- S - vitmosstorv (Sphagnum)
- C - starrtorv (cyperacéer, i allmänhet Carex)
- L - trädtorv (lignider)
- B - brunmosstorv (eg. fuktälskande bladmossor)
- Ph - vasstorv (Phragmites)
- Eq - fräktentorv (Equisetum)
- Sch - torv av myrsälting (Scheuchzeria palustris)
- R - står för rottrådar
- N - "- pinnar av ris (nanolignider)
- TH - "- tuva-hölja, förekommer endast i mossetorv

Exempel på torvslag: SC = vitmosstarrtorv, där starrtorvens egenskaper dominerar.

Humifieringsgrad

- H1-3 - låghumifierad torv
- H4-6 - medelhumifierad torv
- H7-10 - höghumifierad torv

Låghumifierad vitmosstorv kallas växttorv, vitmosstorven bör ha minst humifieringsgrad 4-5 för att ge ett bra bränsle. Starrtorv ger ett bra bränsle även vid en lägre humifiering.

Fiberinnehåll anges enl en fyrgradig skala:

- FO - fibrer saknas
- F1 - få fibrer
- F2 - rikligt med fibrer
- F3 - fibrerna bildar huvuddelen av torven

Fibrerna utgörs av tuvdunets onedbrutna basalslidor, mycket fibrer kan vålla problem vid brytning. Torvens innehåll av rottrådar och ris, R och N, anges enligt samma fyrgradiga skala som fiberinnehållet.

Blöthetsgrad anges enligt en femgradig skala:

- B1 - lufttorr
- B2 - nästan torr
- B3 - normalfuktig
- B4 - blöt
- B5 - övervägande fritt vatten

En normalfuktig torv innehåller omkring 90 % vatten.

* Heikurainen, L., 1973: Skogsdikning. P.A. Norstedt & Söner, Stockholm

4.4 Fältinventering etapp 2

Inför fältinventering etapp 2 utvaldes åtta intressanta objekt för att genom en förtätad borrhning ge ett säkrare bedömningsunderlag. Vid urvalet gjordes ett försök till jämförelse mellan resultatet från etapp 1 och tidigare undersökningar. Det visade sig dock svårt varför endast en myr, Västgötmossen, togs med från dessa undersökningar.

Under etapp 2 ökades antalet borrhpunkter till mellan 6 och 9 punkter per myr. Samtidigt insamlades prover för analys av torvens askhalt och vattenhalt. Proverna har analyserats av SGUs jordartslaboratorium i Uppsala.

Askhalten i torv bör helst ej överstiga 5 %, vid analyserna visade sig samtliga prover utom två ligga under gränsen. Dessa två prover låg betydligt över gränsen, med askhalter mellan 20-30 %. De höga halterna torde bero på att minerogent material har förts ut över myren av bäckflöden. Beträffande vattenhalterna kan sägas att dessa genomgående håller sig inom det normala, d v s omkring 90 %. Resultat av analyserna framgår av bilaga 2.

5 Resultat Nora kommun

Resultatet av denna undersökning är tänkt att kunna utnyttjas på olika sätt beroende på läsarens ändamål. Den som önskar uppgifter om en speciell myr söker reda på den i kap 5.1 där samtliga myrar ner till 10 ha storlek finns registrerade. I förteckningen kan ett antal grundläggande faktorer såsom storlek och myrtyp utläsas samt om fältundersökning är gjord. Även uppgifter om tidigare inventeringar och skyddsvärde ges.

Den som vill ha uppgifter om vilka myrar som är lämpade för bränsleändamål går till kap 5.2, där de fältundersökta myrarna har redovisats. I sammanställningen har myrarna rangordnats i första hand efter torvkvalitet medan faktorer som djup, storlek, tillgänglighet etc fått komma i andra hand. Stora objekt har ofta hamnat en bit ner i listan beroende på ett stort inslag av låghumifierad vitmosstorv.

Inför ett större fastbränsleprojekt rekommenderas att i första hand söka efter tänkbara objekt i den inventering som utförts av SGU. Stora objekt kan även lokaliseras genom att söka i kap 5.1. Några större objekt från föreliggande undersökning presenteras i sammanfattningen på sidan 2.

5.1 Resultat av kart- och flygbildstolkning

Kartinventeringen omfattar 77 myrar, därav har 43 flygbildstolkats och 11 blivit fältundersökta. I SGUs inventering redovisas en myr med lagerföljdsbeskrivning.

De kartinventerade myrarna omfattar ca 2 600 ha torvmark, därav tillhör ca 400 ha naturskyddsklass I och II fördelade på 6 objekt.

Flertalet av kommunens myrmarker ligger i storleksintervallet 15-50 ha (se även tabell 2).

Topografiska kartblad

10 E NO
10 F NV
11 E SO
11 F SV

-----Kartinventering-----														-----Flygbildstolkning-----			
Kartblad	Namn	Storlek	Form	Dränerbarhet	Tillgänglighet	Myrtyp	Skogstäckning	Dikning	Botten	Summapoäng	Anmärkning	Fältinvent. etapp	Tidigare invent.	Naturskydd			
10 E NO, 6h	Snöbergshyttmossen	40	3	3	2						Skjutfält						
"	Lomsjömossen	50	4	4	2						Delvis skjutfält						
"	6j Stora mossen	20	2	2	2	2	2	4	3	19	S delen rismosse N delen kärr						
"	6-7i Tolsbodamossen	55	2	2	2						Skjutfält		SGU				
"	6-7i Krokängen	50	4	3	3						Skjutfält						
"	6-7j Malmängarna m m	100	4	4	2-3						Delvis skjutfält		SGU				
"	7h Käkmossen	45	3	2	2						Delvis skjutfält						
"	7i Bredtjärnmossen	55	3	3	2						Skjutfält						
"	7i Mörttjärnmossen	20	3	3	3						Delvis skjutfält						
"	7j Lövfallsmossen	12	3	2	2						Skjutfält dikad						
"	7j Myr S Hertsboda-sjön	30	2	3	2						Skjutfält						
"	7i-j Vinterskogsmossen	120	3	3	2						Skjutfält		SGU				
"	7i-j Hultamossen	15	2	2	1	4	2	3	2	20	Halvöppen mosse, diken längs kant						
"	7i Bromossen	30	4	3	2												
"	7h Myr V Tronslund	15	2	2	2	4	2	3	2	21	Halvöpp rismosse						
"	7h Snöbergsmossen	200	2	2	2	4	1	1-4	2-3	18,5-21,5	Täkt i N delen, gölrik högmosse i S	1		2			
"	7h Myr V Fantfallet	15	2	2	2	4	2	3	2	21	Halvöppen mosse						
"	8h Lomossen	12	2	2	2	4	2	3	2	21	Öppen rismosse						
"	8h Älvamossen	25	2	1	2	4	1	3	2	19	Högmosse m gölar och tuvsträngar						
"	8i Gräsmossen	30	2	2	1	3	2	3	3	19	Rismosse med bred lagg	1					

-----Kartinventering-----Flygbildstolkning-----

Kartblad	Namn	Storlek	Form	Dränerbarhet	Tillgänglighet	Myrtyp	Skogstäckning	Dikning	Botten	Summa poäng	Anmärkning	Fältinv etapp	Tidigare invent	Naturskydd
10E NO, 8i	Långbromossen	20	3	3	1	2	2	4	3	20	Blandmyr			
"-	8i Björsmossarna	45	4	3	2									
"-	8i-j Venakärret	45	2	3	1									Ic
"-	8i Bromängen	10	3	2	2									II
"-	8-9i Vargåsmossen	25	3	3	1	2	2	4	3	20	N delen rismosse Centr och S delen kärr			
"-	9i Mosjökarret	15	3	2	1	2	2	4	3	19	Blandmyr			
"-	9i Källerråsmossen	35	4	3	2									
"-	9i Västgöthyttmossen	35	3	2	2						Halvöppen blandmyr dikad, täktad			
"-	9i Lärkmossen	50	2	2	1	4	1	3	1	18	Gölrik rismosse dikad		SGU	
"-	9j Hästmossen	20	3	2	1	2	1	3	2	16	Öppen blandmyr	1		
10F NV, 7a	Karthälleömmossen	50	4	3	3						Skjutfält			
"-	7a Vintermossen	25	3	2	2						Skjutfält			
"-	8a Myr längs Vännebäcken	25	3	2	2						Skjutfält dikad			
"-	8a Åsamossen	50	2	2	2						Skjutfält		SGU	II-III
"-	8a Åmtabodamossen	50	4	3	3						Skjutfält			II-III
"-	8a Långsmossen	50	2	2	2	3	1	4	2	19	Delvis skjutfält mosse m lagg i S	1	SGU	III
"-	8a Dammosen	100	2	2	1									II,3
"-	8b Hålahultsmosse	50	2	2	2	4	2-3	3	2	21,5	Delv tallbevuxen rismosse dikad		SGU	
"-	8b Röbergshagemossen	45	2	2	1	2	2	4	3-4	18,5	N delen rismosse S " kärr	1		III

-----Kartinventering-----Flygbildstolkning-----

Kartblad	Namn	Storlek	Form	Dränerbarhet	Tillgänglighet	Myrtyp	Skogstäckning	Dikning	Botten	Summa poäng	Anmärkning	Fältinv etapp	Tidigare invent	Naturskydd
10F NV, 8b-c	Stormossen	30	3	2	1	4	3	2	2	22	Delv tallbevuxen rismosse dikad			
"-	9a Käringsmossen	25	1	1	1	4	2	3	2	18	Excentr rismosse			
"-	9a Fogdhyttmossen	25	1	2	1	4	2	2	2	18	Rismosse Skogsdikad?	1		
"-	9b Myr vid St Mon	50	2	2	1	3	2	1	2	16	Rismosse, helt täktad	1	SGU	
"-	9b Sundsmossen	35	2-3	3	1	3	2	1	2	17,5	Rismosse, delv kärr.Skogsdikad	1		
"-	9c Stormossen	15	2	2	2	3	3	3	3	21	Tallrismosse			
11E S0, Oh-i	Latorpsmossen	45	2	2	2	4	2	3	2	21	Gölrik högmosse		SGU	III
"-	0i Älvamossen	40	2	2	1									III
"-	0i Fiskarkulemossen	25	4	3	1	2	2	3	4	21	Kärr m tallrismosse centralt			
"-	0j Myr V Flaksjön	10	2	2	1									
"-	0j Myr V Stendammen	20	3	3	1	4	3	2	2-3	22,5	Dikad tallrismosse delv täkt			
"-	0-li Kultermossen	35	3	2	2	3	2	3	2	20	Mosse m gles randskog, i S kärr			
"-	0-lj Grönvålsmossen	12	2	2	1	3	2-3	1	2	16,5	Tätt skogsdikad mosse, bränn-torvgrav			
"-	1h Myr vid Smalsjön	10	3	2	2									
"-	1i Myrar vid Lomflyna	30	4	3	2									
"-	1i Klampmossen	10	2	2	1	3	2	3	3	19	Öppen mosse			

-----Kartinventering----- Flygbildstolkning-----

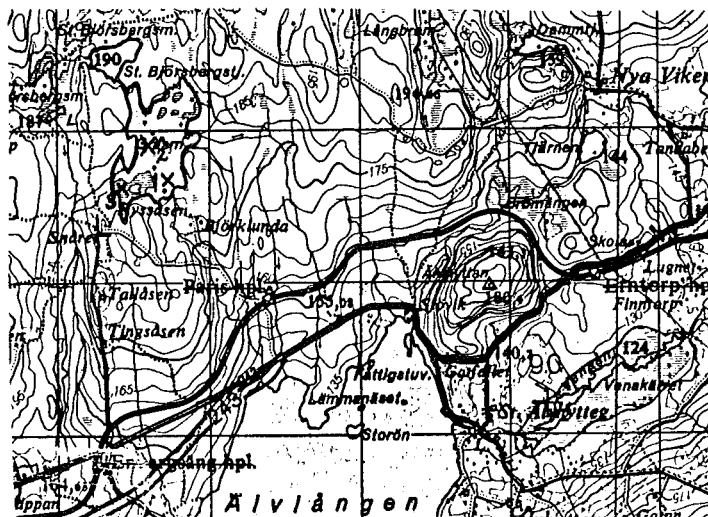
Kartblad	Namn	Storlek	Form	Dränerbarhet	Tillgänglighet	Myrtyp	Skogstäckning	Dikning	Botten	Summa poäng	Anmärkning	Fältinventarettapp	Tidigare invent	Naturskydd
11E SO, 1i	Finnbacksmossen	25	4	2-3	2									
"-	1i Myrar runt Ned Dammsjön	40	4	3	2	2	2	3	4	22	Splittrat kärr-rismosse			
"-	1i Myr S Stora Lövnäs	15	2	3	3	3	2	4	3	23	S delen mosse, N " kärr			
"-	1i Lövnäsmossen m m	35	4	3	2	2	2	3	3	21	Splittr blandmyr			SGU
"-	1j Oxmossen	12	3	3	1									
"-	1j Långbocken	12	2	2	1	4	3	2	2	20	Mosse m kraftig randskog,dikad			
"-	1j Asmossen	10	3	2	2									
"-	2i Fogdamossen	10	2	2	2									
"-	2i Myrar v Räbttjärn	70	4	4	3	2	2	3	4	24	Splittr blandmyr			
"-	2i Bränningsmossen	15	3	2	3									
"-	2-3i Täcktabäcksmossen	25	4	3	2									
"-	3i Lönnvallsmossen	25	4	3	2									
"-	3i-j Myr N Lindebysjön	12	3	2-3	2									
"-	3j Ficklamossen	30	2	2	2	3	2-3	1	2	17,5	Rismosse, helt täktad	1		
"-	4j Vargamyren	12	2	2	3	2	2	3	3	19	Blandmyr			
"-	4j Myr SO St Ånsjön	30	3	2	2	3	3	2	2	20	Tallrismosse, Kärr längs bäcken			
11F SV, Ob	Myr Ö Norasjön	25	2	2	1	1	3	2	2	14	Mosse,lövkärr	1		
"-	0-la Hultamossen	20	2	2	2	4	3-4	2	2	21,5	Tallrismosse torvtäkt	1,2		
"-	1b Flymossen	25	3	3	2-3	2	2	4	3	21,5	Rismosse, fast-mattekärr			

Kartblad	Namn	-----Kartinventering-----				-----Flygbildstolkning-----				Fält- inv etapp	Tidi- gare invent	Natur- skydd
		Stor- lek	Form	Dräner- barhet	Till- gång- lighet	Myr- typ	Skogs- täck- ning	Dik- ning	Botten	Summa poäng	Anmärkning	
11F SV, 1b	Dammängen	15	4	3	2	3	3	3	2	23	Tallrismosse, fastmattekärr	
"- 3a	Flymossen	30	3	2	2-3	3	3	4	3	23,5	Rismosse	
"- 3a	Lönnhultmyren	15	2	2	3	3	3	4	2	22	Rismosse	

5.2 Resultat av fältinventering etapp 1

Myrens nr	Karta	Namn	Antal punkt	Storl ha	Medel- djup,m	Låghum ytskikt,m	Medel- hum	Bedömning
1	10E NO, 8i	Gräsmossen	3	30	3,4	1,3	5,6	Intressant laggparti i V, i övr högsosse
2	10F NV, 9b	Sundsmossen	3	35	2,8	0-3,2	4,9	Intressant i V delen, Ö delen låghumi- fierad
3	11F SV, 0-1a	Hultamossen	2	20	2,2	0,8	4,2	Intressant? delv täktad, låghum ytskikt
4	10F NV, 9b	Myr Ö Norasjön (södra delen)	1	12	2,3	1,0	5,6	Intressant? måttligt låghum ytlager
5	10F NV, 8a	Långsmossen	2	50	2,8	1,7	4,4	Ointressant? tjockt låg- och medelhum ytskikt
6	10E NO, 7-8h	Snöbergsmossen	2	200	1,5	0,4	6,2	Ointressant? ringa torvdjup i gravarna
7	10F NV, 8b	Röbergshagemossen	1	45	4,6	1,6	5,0	Ointressant, tjockt låghum ytlager
8	10E NO, 9j	Hästsmossen	2	20	3,0	0,3-2,6	3,9	Ointressant, tjockt låghum ytskikt
9	11E SO, 0-1j	Grönvålsmossen	1	12	3,7	2,0	4,4	Ointressant, tjockt låghum ytskikt
10	11E SO, 3j	Ficklamossen	3	30	2,2	1,4	3,5	Ointressant, ringa torvdjup i gravarna
11	10F NV, 9b-c	Myr vid St Mon	3	50	1,3	0,7	4,7	Ointressant, ringa torvdjup

Objekt: Nr 1, Gräsmossen
Karta: 10 E Karlskoga NO, 8i

Allmän beskrivning

Halvöppen mosse med välutvecklade laggar längs kanterna. Myren dräneras åt S och Ö. Ett par torvgravar är upptagna i sydöstra hörnet. Bruttoareal 30 ha.

Bp 1

Mosse med risöar och martallar

0- 40	S	H2	F1	B3	
40-100	S	H3	F1	B3	
100-140	S	H2	F1	B3	
140-180	S	H3	F1	B3	
180-260	S	H4-7	F2	B3,5	TH
260-290	CS	H7	F1	B3	
290-325	CS	H9	F1	B3,5	
325-360	CS	H9	F0	B3,5	L
360+	Morän				

Bp 2

Gräns mellan randskog och lagg

0-125	S	H2	F1	B3	R1
125-135	S	H3	F3	B3	
135-190	S	H6-8	F1	B3	
190-300	CS	H8	F0	B3	L
210,240,265	Vedlager				
300-400	LCS	H8	F0	B3,5	
310,340	Vedlager				
400-475	C	H8	F0	B3	L
410	Vedlager				
475+	Silt				

Bp 3

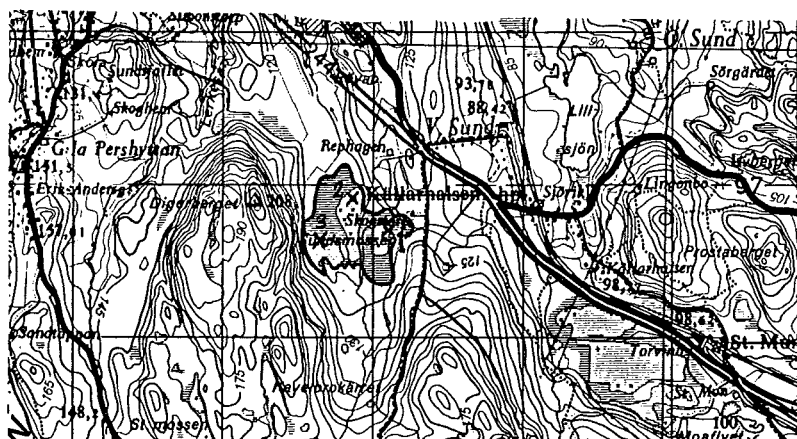
Gräns mellan randskog och lagg

0- 20	S	H2	F0	B3,5	
20- 70	S	H3	F1	B3	R1
70- 90	CS	H8	F1	B3	R1
90	Kollager				
90-150	LCS	H8	F0	B3,5	
150-170	LSC	H8	F0	B3,5	
170+	Siltig Sand				

Omdöme

Mosseplanets tjocka växttorvlager tunnas ut mot laggen. I västra delen av laggen är bränntorvlagret mäktigt. Underlag av sandig morän.

Objekt: Nr 2 Sundsmossen
Karta: 10 F Örebro NV, 9b

Allmän beskrivning

Tämligen beskogad mosse. I SV delen förekommer ett mindre fattigkärrparti. Myrytan är till största delen dikad. Dränering åt N och Ö. Bruttoareal 35 ha.

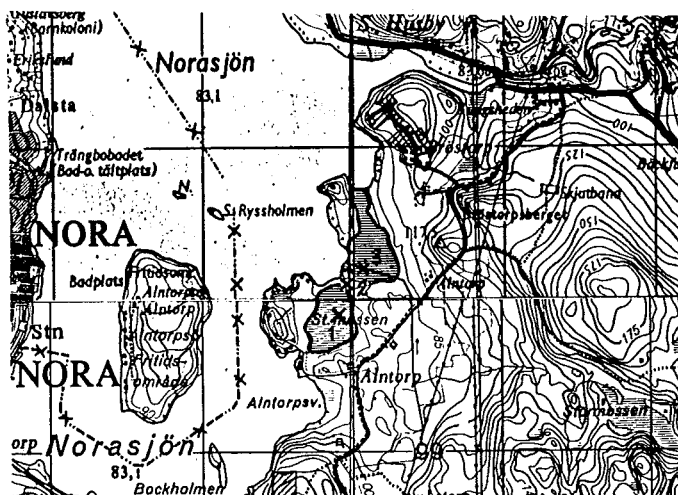
<u>Bp 1</u>					
Rismosse med 5-6 m höga tallar					
0-250	S	H2-5	F1	B3	TH
250-315	S	H2	F1	B3	
315-360	CS	H7	F0	B3	
340	Vedlager				
360-390	SC	H8	F0	B3	L, Ph
390	Vedlager				
390-460	LCS	H8	F0	B3	Ph
460+	Siltig Sand				
<u>Bp 2</u>					
Rismosse med 10-12 m höga tallar					
0- 75	S	H5-7	F1	B3	TH
75-175	S	H3-5	F1	B3	
170-185	CS	H8	F1	B3	
185-205	C	H6	F0	B3	L, Ph
205+	Morän				
<u>Bp 3</u>					
Fattigkärr					
0- 40	C	H6	F0	B3	L, Ph
40- 45	Inblandning av minerogent material?				
45-110	PhC	H5	F0	B3	L
100	Vedlager				
110-150	C	H7	F0	B3	Ph
150-160	CS	H5	F0	B3	
160-170	B	H2	F0	B3	
170-180	C	H6	F0	B3	
180-190	Gyttja				
190+	Lera				

Omdöme

Växttorvlagret är mäktigast i myrens östra del, där även det största torvdjupet förekommer. Den västra delen har ett måttligt djup men består till största delen av bränntorv. Underlag av morän, ställvis med ett tunt lertäcke.

Objekt: Nr 4 Ö Norasjön

Karta: 11 F Lindesberg SV, 0b i 10 F Örebro NV, 9b

Allmän beskrivning

Myren är delad i två delar, åtskiljda av ett grunt kärrparti, den södra delen består av en täktad mosse och den norra delen av ett kärr med enstaka torvgravar. Dräneringen sker åt N till Norasjön. Bruttoareal 25 ha.

Bp 1

Torvgrav i täktad mosse

0-155	S	H3-6	F1	B3	TH
155-180	S	H8	F1	B3	
180-200	CS	H8	F0	B3	
200-230	C	H8	F0	B2,5	
230+	Lera				

Bp 2

Alkärr

0- 15	C	H7	F0	B2,5	minerogen
15- 80	C	H8	F0	B2	L
80+	Lera				

Bp 3

Björkkärr

0-115	C	H8	F0	B2,5	L
115+	Lera, styv				

Omdöme

Den täktade mossen har en måttlig torvmäktighet, till största delen bestående av bränntorv. Kärret har en ringa mäktighet. Underlag av lera.

Objekt: Nr 5 Långsmossen
Karta: 10 F Örebro NV, 8a

Allmän beskrivning

Öppen mosse med gles randskog. Dräneras åt S. Bruttoareal 50 ha. Myren är svårtillgänglig, närmaste väg går genom ett större skjutfält S myren.

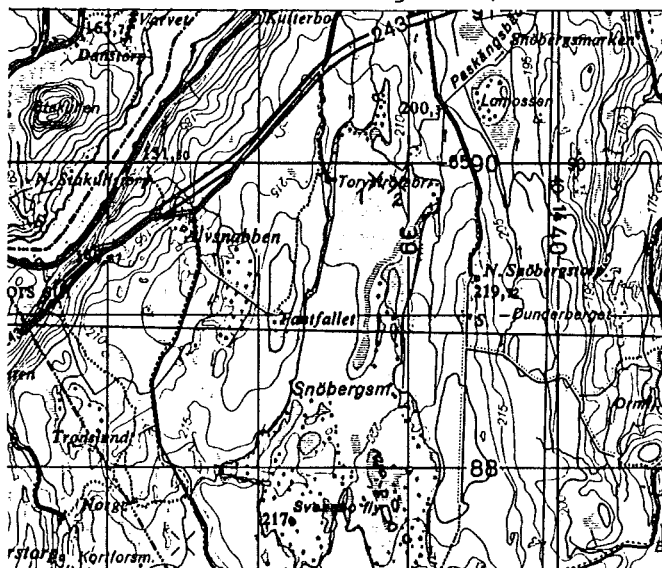
<u>Bp 1</u>		Öppen mosse			
0- 35	S	H2	F0	B3,5	
35- 50	CS	H5	F0	B3	
50- 65	S	H2	F0	B3	
65-120	CS	H5	F1	B3	
120-290	S	H3	F1	B3,5	
290-310	S	H5	F1	B3	
310-360	SC	H8	F1	B3,5	L
360-385	C	H8	F1	B3	L
385-395	Minerogen gyttja				
395+	Siltig sand				

<u>Bp 2</u>		Mosse med gles randskog			
0- 25	S	H5	F0	B3	
25- 90	S	H3-6	F1	B3	TH
90-120	S	H2	F0	B3	
120-150	SC	H5	F1	B3	
150-170	C	H7	F0	B3	L
170+	Morän				

Omdöme

Lagerföljden domineras av vitmosstorv men en viss inblandning av starr förekommer. Växttorvlagret har en något högre humifiering än normalt. Det egentliga bränntorvlagret är tunt. Underlag av sandig morän.

Objekt: Nr 6 Snöbergsmossen
Karta: 10 E Karlskoga NO, 7-8h

Allmän beskrivning

Öppen högmosse, i S delen gölrik. Myrens N del är täktad på växttorv. Dräneras åt N och S. Bruttoareal 200 ha.

Bp 1 Torvgrav i täktad mosse

0- 60	S	H2	F0	B3	
60- 80	CS	H6	F2	B3	
80-140	S	H8	F1	B3	C
140-175	S	H9	F0	B3	L
150	Vedlager				
165	Kollager				
175+	Block				

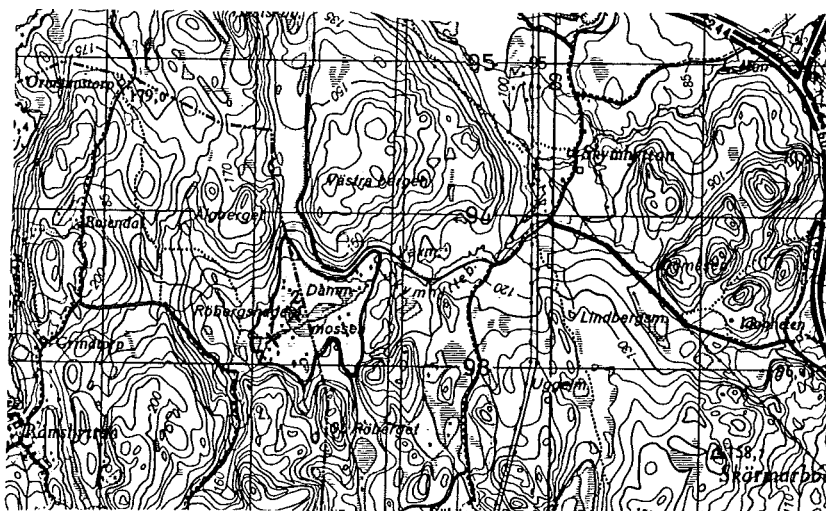
Bp 2 Torvgrav i täktad mosse

0- 25	S	H3	F1	B2,5
25- 80	S	H7	F1	B2,5
80-130	S	H8		B2,5
130	Kollager			
130+	Morän			

Omdöme

Bränntorvlagret i den täktade delen är tämligen tunt, i den ej täktade delen täcks detta av ett betydande växttorvlagret. Underlag morän.

Objekt: Nr 7 Röbergshagemossen
Karta: 10 F Örebro NV, 8b

Allmän beskrivning

Myren består i norr av en mäktig högmossekupol samt i söder av ett par mindre mossepartier. Längs den bäck som rinner tvärs över myren är det kärrvegetation. Dräneras åt NO av Skymhyttebäcken. Bruttoareal 45 ha.

Bp 1 Kärr längs bäcken, lövskybevuxet

0- 35	C	H7	F0	B3
35+	Sand			

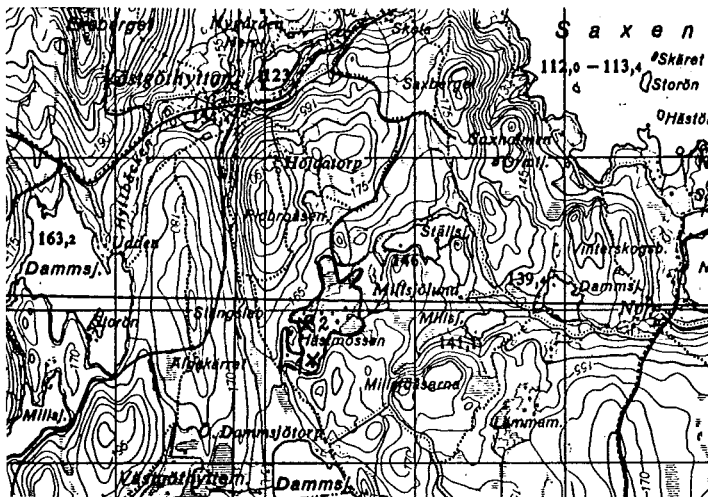
Bp 2 Tallrismosse

0- 25	CS	H5	F0	B3	
25-160	S	H2-4	F0	B3	TH
160-210	S	H3-6	F0	B3	TH
210-240	LSC	H7	F0	B3	
240-250	Torven gråbrun, minerogen?				
250-310	PhC	H7	F0	B3	L
310-375	PhC	H8	F0	B3	L
375-430	PhC	H5	F0	B3	
430-450	PhC	H6	F0	B3	
450-460	PhC	H7	F0	B3	
460-490	C	H8-9	F0	B3	minerogen, Eq
490+	Lera				

Omdöme

Kärddelen har ett obetydlig torvlager, högmossen har ett tjockt bränttorvlager som dock täcks av ett tämligen tjockt växttorvlager. Underlag morän, ställvis med ett tunt lertäcke. Längs bäcken svämsand.

Objekt: Nr 8 Hästmossen
Karta: 10 E Karlskoga NO, 9j

Allmän beskrivning

Mosse med gles randskog och lagg. Dräneringen sker åt NO.
Bruttoareal 20 ha.

Bp 1 Mosse med enstaka martallar

0-140	S	H2-3	F1	B3	TH,R1
140-170	S	H2-3	F1	B4	TH,R1
170-255	S	H2-3	F1	B3	TH,R1
255-280	CS	H6	F1	B3,5	
280-300	SC	H8	F1	B3,5	
300-375	SC	H6	F1	B3,5	PH,Eq
375-390	C	H6	F0	B3	
385	Vedlager				
390+	Block				

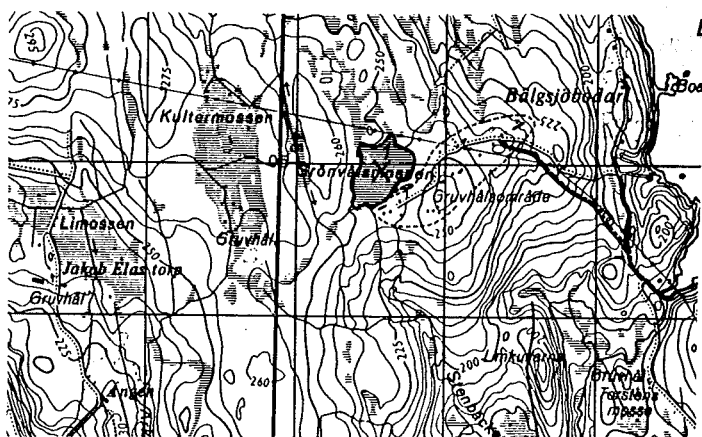
Bp 2 Lagg

0- 30	S	H1	F0	B4	
30-100	C	H4	F0	B3,5	S,N1
100-170	C	H4	F0	B4	Eq,R1
170-200	C	H8	F0	B4	
200+	Block				

Omdöme

Mosseplanet har ett kraftigt växttorvlager, vilket avtar mot laggen. Det underliggande bränntorvslagret har begränsad tjocklek. Underlag av morän.

Objekt: Nr 9 , Grönvåls mossen
Karta: 11 E Filipstad SO, 0-1j

Allmän beskrivning

Tallbevuxen mosse, tämligen väl dikad. Dräneras åt S och NO. Bruttoareal 12 ha. Dålig väg fram till myren.

Bp 1

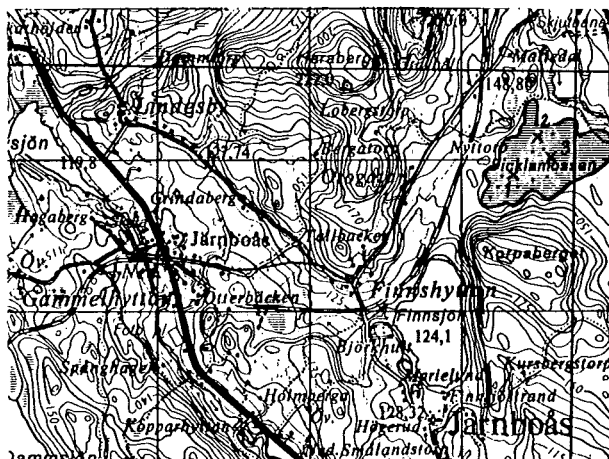
Tallbevuxen rismosse

0-160	S	H2-5	F0	B3	TH
160-190	S	H5-7	F1	B3	TH
190-275	S	H3-6	F1	B3	TH
275-320	SC	H7	F0	B3,5	L, Ph
320-340	C	H8	F0	B3,5	L, Ph
340-370	C	H8	F0	B2,5	L, Ph
370+	Block				

Omdöme

God mäktighet men mycket växttorv i lagerföljden. Underlag morän.

Objekt: Nr 10 Ficklamossen
Karta: 11 E Filipstad SO, 3j

Allmän beskrivning

En till största delen täktad mosse. Tallbevuxna pallar.
Dräneras åt NO. Bruttoareal 30 ha.

Bp 1 Rismosse med martallar

0-100	S	H2-4	F1	B3	TH
100-260	S	H2	F1	B3	
260-305	S	H4-6	F0	B3	
305-350	S	H6	F0	B3	
350-370	S	H7	F2	B2	
370+	Stopp, Sand?				

Bp 2 Grav i täktad myr

0- 60	S	H2	F1	B3	
60- 85	S	H4-6	F1	B3	
85-150	S	H6-7	F1	B3	TH
150-160	Minerogen torv				
160+	Mo				

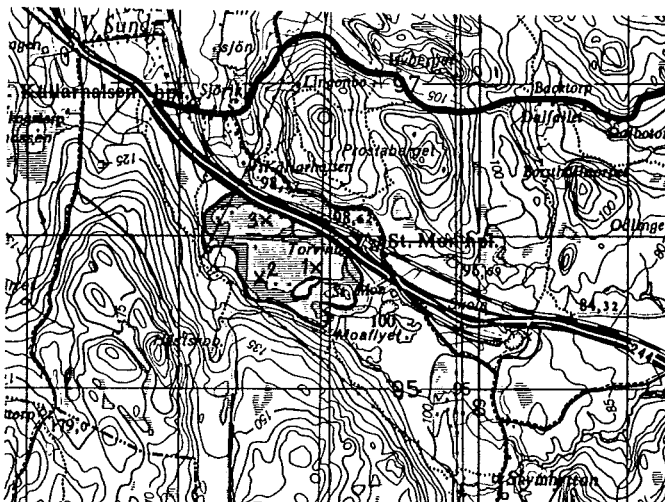
Bp 3 Grav i täktad myr

0-100	S	H2	F0	B3	
100-115	S	H5	F0	B3	
115-130	S	H7	F2	B3	
130+	Mo				

Omdöme

Dåligt djup i den täktade delen. Den ej täktade delen domineras av växttorv, även i torvgravarna förekommer en del växttorv. Underlag av mo.

Objekt: Nr 11 Myr vid St Mon
Karta: 10 F Örebro NV, 9b-c

Allmän beskrivning

En till största delen täktad mosse. Dräneras åt N och Ö.
Bruttoareal 50 ha.

Bp 1

Täktad mosse

0- 50	S	H2-4	F1	B3	TH
50-100	C	H9	F1	B3	S, L
100	Kollager				
100+	Sand				

Bp 2

Torvgrav i täktad mosse

0- 10	Oxiderad torv				
10-130	S	H2-4	F1	B3	TH
130	Vedlager				
130-150	S	H5	F1	B3	
150-185	C	H7	F0	B2,5	L
170	Vedlager				
185+	Sand				

Bp 3

Täktad mosse

0- 40	S	H2-5	F0	B3	TH
40- 75	SC	H7	F0	B3	
75- 95	C	H8	F0	B2,5	
95+	Sand				

Omdöme

Det efter täkt återstående torvlagret har ett ringa djup.
Underlag av sand.

5.3 Resultat av fältinventering etapp 2

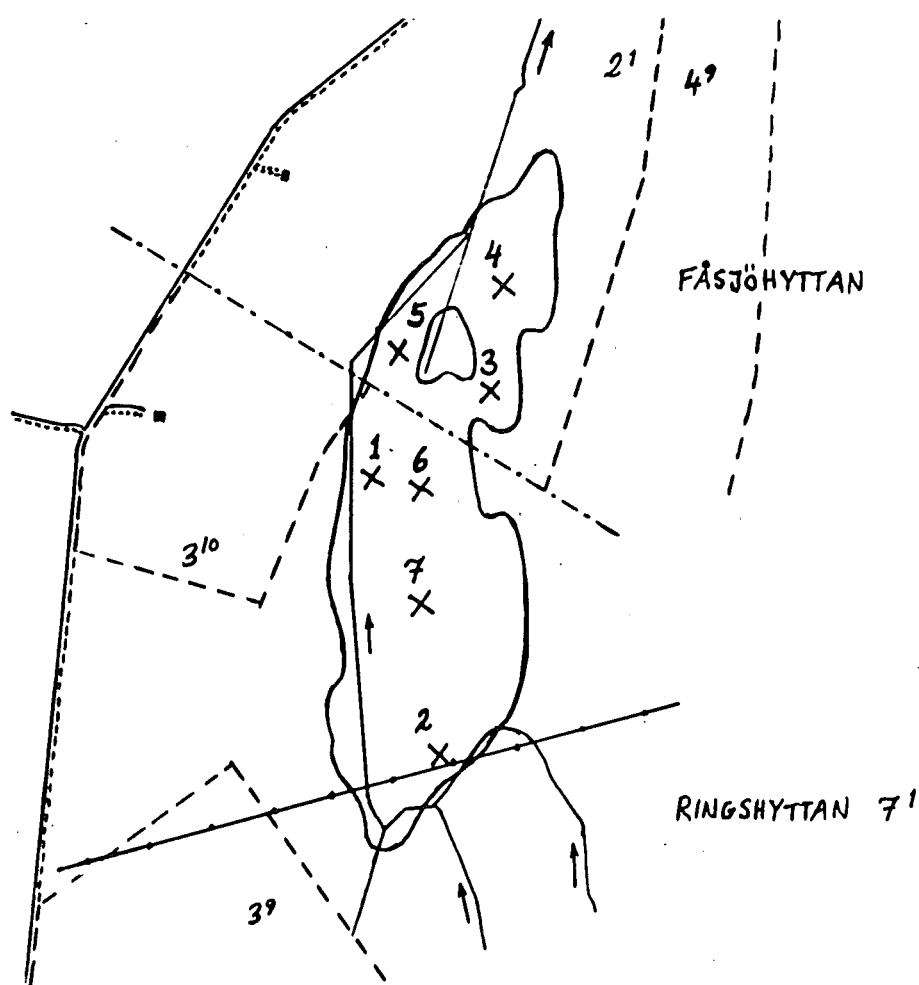
Vid redovisningen av de myrar som ingår i etapp 2 har borrhäls punkternas lägen inritats på skisser som utförts med den ekonomiska kartan som grund. Av skisserna framgår även torvmarkens kontur, dränering, markägarförhållanden och vägar. Skisserna är utförda i skala 1:10 000.

De lagerföljdsbeskrivningar som följer efter varje objekt har komprimerats p g a utrymmesskäl, den ökade överskådligheten torde dock uppväga nackdelarna med generaliseringen.

Sammanställning över myrarna i etapp 2:

Karta	Namn	Antal pkt	Medeldjup m	Låghum ytskikt, m	Medeltal hum	Storlek ha
11E NV, 7e	Myr V Tallkullen	9	2,5	0,3	5,5	25
11F NV, 8a	Orrbacksmossen	8	2,8	0,4	5,2	15
12E SO, 0h	Långfallsmossen	7	2,6	0,3	5,4	15
12F SV, 0a	Myr Ö Ställberg	7	2,4	0,2	5,8	12
11F SO, 0h	Vithällsmossen	6	2,3	0,8	4,1	20
11F SO, 3f	Myr V Morskoga	7	3,4	1,0	4,4	35
12E SO, 0h	Flymossen	9	1,8	0,1	5,9	35
11E NV, 9e	Västgötmossen	7	1,9	0,5	5,1	65
11F SV, 0-1a	Hultamossen	7	1,7	0,4	4,9	20

Objekt: Nr 3 Hultamossen, Nora kommun
Karta: 11F Lindesberg SV, 0-1a

Belägen ca 6 km NV Nora, bra grusväg ca 300 m V myren. Myren består av en tallbevuxen rismosse. En strötorvtäkt med gravar i N-S riktning upptar myrens centrala del. Dränering åt N och diken i laggen. Längs Ö kanten är laggen bred.

Torvlagret består överst av en låg-medelhumifierad vitmosstorv och i botten av en medel-höghumifierad starrtorv. Djupet växlar men än störst centralt. N delen är genomgående grund. Underlaget är morän.

Torvkvaliteten är varierande liksom djupet.

Bp 1 Grav i täktad mosse, tallbevuxna pallar

0- 45	S	H2-3	F1	B3	
45-125	S	H4-6	F1-2	B3	
125-225	SC	H4-5	F1	B3	
225-260	C	H8	F0	B3	L
260+	Sand				

Bp 2 Tallrismosse

0-115	S	H2	F0	B3	
115-180	SC	H6-8	F1-2	B3	N1
180+	Lager av omväxlande silt och sand				

Bp 3 Fattigkärr

0- 20	CS	H4	F1	B3	
20- 80	SC	H6	F1	B2,5	L
80-120	LC	H7	F0	B3	
120+	Morän				

Bp 4 Fattigkärr

0- 90	C	H6	F0	B2,5	
90+	Morän				

Bp 5 Grav i täktad mosse

0- 20	S	H2	F0	B3	
20- 40	LSC	H7	F0	B3	
40+	Morän				

Bp 6 Grav i täktad mosse, tallbevuxna pallar

0- 50	SC	H4	F1	B3	Ph
50-100	C	H6	F0	B3	S, Ph, Eq, N1
100-140	C	H7	F0	B3,5	Ph
140+	Morän				

Bp 7 Tallbevuxen pall på täktad mosse

0-160	S	H2-5	F1	B3	TH
160-210	CS	H3-6	F1	B3	
210-260	SC	H5-6	F0	B3	
260-310	CS	H6	F1-3	B3,5	
310-340	LC	H7	F0	B3	
340+	Morän				

6 Tidigare undersökningar

Tidigare undersökningar har utförts av Sveriges geologiska undersökning (SGU), Svenska Torv AB och K-konsult i Falun.

Den mest omfattande undersökningen är "Översiktlig torvinventering i Örebro län" SGU, 1980. Undersökningen behandlar i första hand torvmarker större än 50 ha. Från kommunerna Nora, Hällefors, Ljusnarsberg och Lindesberg beskrivs 61 myrar varav 25 st med redovisade lagerföljder. För myrar utan redovisade lagerföljder lämnas arkivuppgifter.

I beskrivningen till jordartskartorna Ae nr 30 och Ae nr 49 finns lagerföljdsbeskrivningar från 9 myrar, samtliga i Lindesbergs kommun. För 5 av dessa är profiler av lagerföljderna uppritade.

Svenska Torv AB har gjort en översiktlig inventering av myrar inom Lindesbergs revir. Undersökningen omfattar 11 myrar med redovisade lagerföljder (bil 3).

K-konsult har gjort en översiktlig inventering av bränn-torvsobjekt i Hälleforsområdet. 16 objekt redovisas, dock utan lagerföljdsbeskrivningar. Av dessa är 13 st belägna i Hällefors kommun och 3 st i Ljusnarsbergs kommun.

7 Fortsatta undersökningar

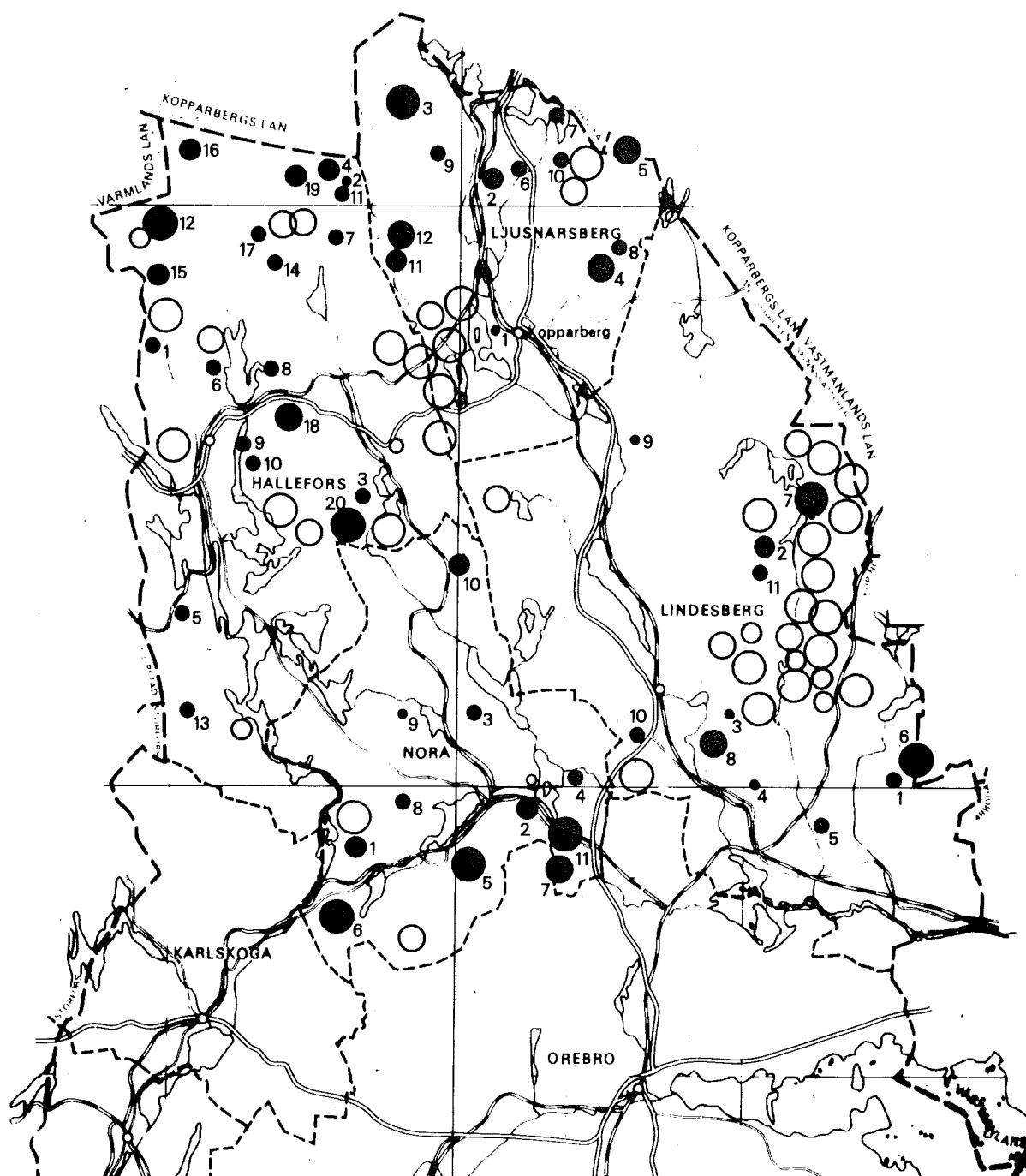
Liksom tidigare undersökningar som genomförts i länet är denna inventering översiktlig. Inventeringen syftar således till att peka på objekt som kan vara av intresse för torvbrytning men även till att sälla ut de objekt som ej är användbara.

Innan en torvtäkt kan påbörjas måste en betydligt noggrannare undersökning, en s k detaljundersökning, utföras som ska ligga till grund för den erforderliga brytningsplanen.

För de myrar som ingår i etapp 2 är underlaget tillräckligt för att bedöma om myren är brytvärd eller ej. Nästa typ av undersökning blir således en detaljundersökning.

För de myrar som ingår i etapp 1 är i de flesta fall en förtätat borrhning nödvändig för att brytvärdheten ska kunna bedömas, först därefter bör en detaljundersökning utföras.

För det fortsatta inventeringsarbetet i länet rekommenderas en översiktlig undersökning av de västra och södra delarna, i första hand omfattande de torvmarksrika kommunerna Karlskoga, Degerfors och Laxå. Även Askersund och Hallsberg är av intresse att undersöka.

UNDERSÖKTA TORVMARKER

TECKENFÖRKLARING

◦	< 20	ha
○	20-30	ha
○	30-40	ha
○	40-50	ha
○	> 50	ha

● Föreliggande undersökning se tab 5.2

○ Tidigare undersökningar

SVERIGES
GEOLOGISKA
UNDERSÖKNING
Jordartslaboratoriet

ANALYSMEDDELANDE
Datum 83.07.22

Svenska Torv AB
Att: Eiler Jansson
791 81 Falun

Provbeteckning	Ask- halt (%)	Vatten- halt (%)					
<u>Orrbacksmossen:</u>							
Pkt3 70-100							
SH3 F1 B3 21688/1	1.9	92.4					
Pkt3 165-200							
SCH5PhEq B3 " /2	2.8	90.3					
<u>Myr Ö Ställberg:</u>							
Pkt5 80-130							
SH3-5(TH)F1 N C B3 21688/5	1.5	92.2					
Pkt5 210-250							
CSH8 N F1 L B3 " /6	2.3	91.0					
<u>Långfallsmossen:</u>							
Pkt5 110-140							
SCH5EqPh B3 21688/7	21.0	93.0					
Pkt5 250-300							
LSCH6Ph B3,5 " /8	5.9	91.1					
<u>Myr V Tallkullen</u>							
Pkt2 50-100							
CH4-5N B3 21688/9	2.3	91.3					
Pkt8 200-250							
CSH6 F1 B3 " /10	4.8	91.6					
<u>Myr V Morskoga</u>							
Pkt7 40-90							
CH7L B3 (minerogen) " /11	4.2	87.8					
<u>Myr V Morskoga</u>							
Pkt6 300-350							
SH4-6(Th) B3 " /12	0.9	92.8					
<u>Flymossen:</u>							
Pkt7 50-90							
SCH6 F1 B3 " /13	4.4	89.0					

Laboratorieföreståndarens underskrift

Postadress
Box 670
751 28 UPPSALA

Godsmottagning
Artillerigatan 5
751 28 UPPSALA

Telefon
018 - 155280

TECKENFÖRKLARING

---	väg
—	fastmark
xxx	träd
...	rismosse
≡	tvåsträngar
	kärr. fastmatta
≡	kärr mjukmatta
~	brytvärd område
⊗	borrpunkt
ff	sträng-flark
///	dikessystem

10 E NO 9j
Hästmosse

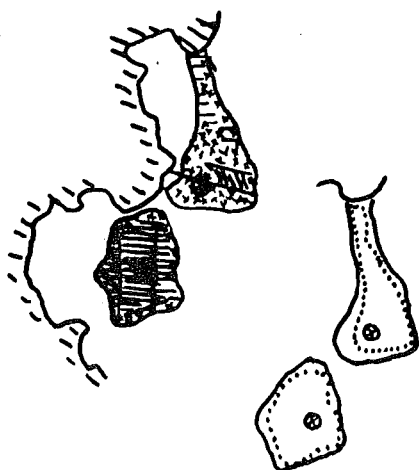

10 E NO 8i
Gräsmossen

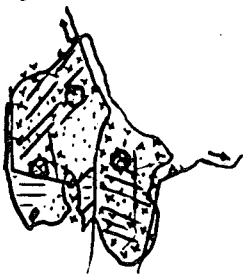

11 F SV 06
10 F NV 96

Myr ö. Norasjön

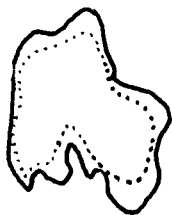

OBS!
ej ritad
10 E NO 7-8h
Snöbergsmossen

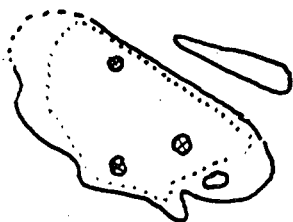
10 F NV 96

Sundsmossen

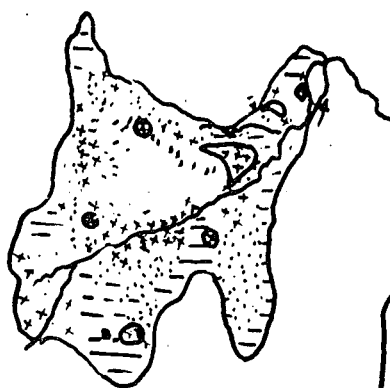
10 F NV 9 b-c

Nosse v. St. Mon

10 F NV 86

Röbergshagemossen

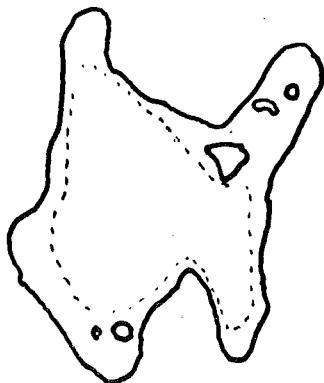
10 F NV 9a, 10 E N 09;

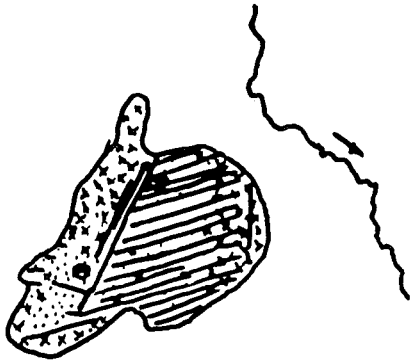
Fogdhyttmossen

OBS!
ej ritade

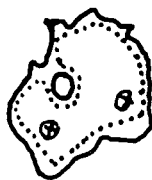
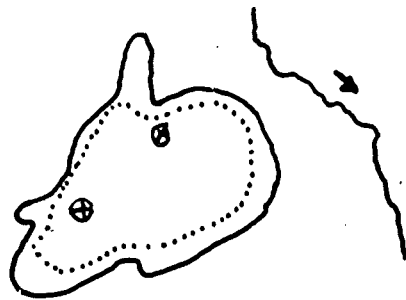
10 F NV 8a

Långsmossen

11 E So 3j
Ficklamossen

11 E So 0-1j
Grönvålsmosse

LÄNSSTYRELSEN I ÖREBRO LÄN HAR TIDIGARE UNDER ÅRET PUBLICERAT:

Nr	Innehåll
1983:1	Bygga och bo i Drumlinområdet
1983:2	Fortsatt hushållning med mark och vatten: Rapport om fysisk riksplanering i Örebro län
1983:3	Jordbruksmark - underlag för planering
1983:4	Naturresevat i Örebro län. Fagertärn
1983:5	Länsrapport 1983 - Sysselsättning och befolkning - Regionalt industripolitiskt program - Projektarbetet
1983:6	Förbättring av mottagningsförhållandena vid sevärigheter i Tiveden
1983:7	Regionalt industripogram för Örebro län